

Т.А. Наумова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
О.В. Топоркова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ Е-БІЗНЕСУ

Значний інтерес із точки зору розвитку економіки викликають такі види підприємств електронного бізнесу, як інтернет-магазини. Через суттєвий вплив поширення коронавірусу діяльність онлайн-магазинів направлена на розвиток у глобальному масштабі. Облікові аспекти діяльності онлайн-магазинів є актуальним питанням, що цікавить багатьох потенційних власників та професійних бухгалтерів.

Інтернет-магазин – це інтернет-сайт, призначений для продажу продукції. Базовим нормативним документом, який регламентує здійснення інтернет-торгівлі, є Закон про електронну комерцію від 03.09.2015 р. № 675-VIII, відповідно до якого інтернет-торгівля належить до електронної торгівлі (яка згідно зі ст. 3 цього Закону є господарською діяльністю у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів дистанційним способом покупцю шляхом вчинення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем).

Реалізація товару дистанційним способом – укладення електронного договору на підставі ознайомлення покупця з описом товару, наданим продавцем у порядку, визначеному Законом про електронну комерцію, шляхом забезпечення доступу до каталогів, проспектів, буклетів, фотографій тощо з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, телевізійним, поштовим, радіозв'язком або в інший спосіб, що виключає можливість безпосереднього ознайомлення покупця з товаром або із зразками товару під час укладення такого договору.

Порядок вчинення електронних правочинів регламентовано розділом III (статті 10–16) Закону про електронну комерцію. Електронні правочини (між продавцем покупцем) вчиняються на підставі відповідних пропозицій (оферт). Відповіддю покупця про її прийняття (акцепт) може бути заповнення формуляра заяви (форми) про прийняття такої пропозиції в електронній формі. Причому така заява може бути підписана одноразовим ідентифікатором (алфавітно-цифрова послідовність, отримана під час реєстрації покупця в інтернет-магазині – так званий пароль).

Покупець (замовник, споживач) повинен отримати підтвердження вчинення електронного правочину у формі електронного документа, у момент вчинення правочину.

Розрахунки у сфері електронної комерції можуть здійснюватися:

- з використанням платіжних інструментів;
- з використанням електронних грошей;
- шляхом переказу коштів;
- шляхом оплати готівкою тощо.

Проблеми бухгалтерського обліку на підприємствах е-бізнесу широко досліджують учені Т.В. Бочуля, О.Л. Біляченко, Т.В. Дубовик, О.О. Нестеренко, Ю.О. Паламаренко, М.А. Радченко.

Важливим аспектом, притаманним лише підприємствам е-бізнесу, є вебсайт, функціонування якого можливе за умови підключення до інтернету. Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» та Тлумачення ПКТ-32, власний сайт є нематеріальним активом. Орендований сайт не є активом підприємства, платежі за його користування відображаються в обліку як роялті (п. 4 ПСБО «Дохід»; ст. 14 Податкового кодексу України) та зараховуються до витрат періоду.

Особливим об'єктом обліку, характерним для підприємств, що мають власний вебсайт, є «доменне ім'я». З юридичного погляду на вказаний об'єкт обліку, доменне ім'я сайту є аналогом товарного знака. Господарські операції в рамках інтернет-торгівлі відображаються у бухобліку в загальному порядку, прийнятому для відповідних операцій. Отже, на сайті інтернет-магазину зафіксовано інформацію про здійснення покупцем оплати за товар/послугу. Причому кошти на рахунок продавця можуть ще не надійти. В бухобліку цю подію доцільно відобразити бухгалтерським записом Дт 333 Кт 70 (якщо передача придбаного товару/послуги відбувається в момент оплати) чи Кт 681 (якщо здійснюється передоплата за товар/послугу і передача останніх покупцю відбудеться пізніше). У разі зарахування коштів на рахунок (на підставі виписки банку) – Дт 311 Кт 333. Дату збільшення податкового зобов'язання з ПДВ продавця (якщо він є платником ПДВ), у разі якщо постачання товарів/послуг здійснюється з використанням кредитних або дебетових карток, дорожніх, комерційних, іменних або інших чеків, слід визначати згідно з нормою п. 187.5 ст. 187 Податкового кодексу:

- за датою, що засвідчує факт постачання платником податку товарів/послуг покупцю, оформлений податковою накладною;
- за датою виписування відповідного рахунку (товарного чека) залежно від того, яка подія відбулася раніше.